

Meerjarig Informatieplan 2024 - 2027 Ministerie van Algemene Zaken

Versie 1.0

Datum	15 november 2023
Status	Definitief

Colofon

Versienummer	1.0
Locatie	# 4344551

Inhoud

	Colofon—2
	Inleiding—4
1	Maatschappelijke opgave—5
2	Prioritaire doelstellingen—6
2.1	Versterken digitale weerbaarheid—6
2.1.1	Visie en prioriteit—6
2.1.2	Beoogde resultaten—7
2.1.3	Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren—8
2.2	Bestendigen ICT-landschap—8
2.2.1	Visie en prioriteit—8
2.2.2	Beoogde resultaten—8
2.2.3	Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren—9
2.3	De basis op orde met Informatiehuishouding—9
2.3.1	Visie en prioriteit—9
2.3.2	Beoogde resultaten—10
2.3.3	Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren—10
3	Uitdagingen bij realisatie van plannen—11
4	Financiën—12

Inleiding

Dit tweede meerjarig informatieplan (i-plan) van het ministerie van Algemene Zaken (AZ) bouwt voort op het fundament van het informatieplan van 2023. Het opstellen van dit i-plan betreft een CIO-taak uit het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021¹ en vormt een nadere uitwerking en concretisering van de prioriteiten uit de (interne) departementale i-strategie over de periode 2024 - 2027². Doel is gestructureerd te werken aan de uitvoering en implementatie van de i-strategie Rijk. Tevens biedt het inzicht aan zowel de Tweede Kamer, collega-ministeries als de geïnteresseerde burger in de belangrijkste ontwikkelingen en plannen op het gebied van informatievoorziening (IV)³ en digitalisering bij AZ. Jaarlijks wordt het geactualiseerde plan aan de Tweede Kamer aangeboden.

Informatievoorziening ligt aan de basis van nagenoeg alle processen en activiteiten van het ministerie en heeft daarmee een hoge prioriteit. De i-strategie Rijk vormt de basis voor de i-strategie van AZ en in het verlengde daarvan voor dit informatieplan. AZ is een beleidsarm ministerie. Hoewel de i-strategie van AZ nagenoeg alle thema's van de i-strategie Rijk verbindt, zijn niet alle thema's voor AZ van even groot belang als voor de grotere (beleids)ministeries.

Het informatieplan benoemt de belangrijkste plannen en activiteiten voor de komende jaren bij drie prioritaire thema's. Ook wordt daar waar van toepassing verbinding gezocht met de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren⁴. Daarmee bouwen we aan een digitale overheid die publieke waarden borgt.

Opgemerkt wordt dat AZ in 2024 gaat verhuizen. Dit legt extra druk op de capaciteit en de middelen. AZ maakt dan ook keuzes waarop ze zich wil richten.

Scope

Het i-plan heeft betrekking op het ministerie van AZ, exclusief de onder AZ ressorterende Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB), daar deze onafhankelijke commissies zijn. Uiteraard kunnen deze organisaties de i-strategie en dit i-plan als kapstok benutten voor de eigen i-doelen binnen de context van de AZ-voorzieningen waar zij gebruik van maken.

Vaststelling

Het informatieplan is besproken in de Bestuursraad van AZ en na akkoord vastgesteld door de secretaris-generaal.

Vaststelling	
Naam:	Gert-Jan Buitendijk
Functie:	SG
Datum:	17/11-2023
Handtekening:	
<i>Dit document kent een looptijd van 2024 - 2027 maar wordt jaarlijks herzien.</i>	

1 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2020/12/22/besluit-cio-stelsel-rijksdienst-2021>

2 Omdat het informatieplan jaarlijks wordt aangepast wordt ook de termijn waar het plan betrekking op heeft steeds aangepast. Diverse plannen zijn al eerder gestart, maar lopen door in 2024 of verder.

3 Informatievoorziening betreft het geheel van mensen, middelen (informatie, ICT-infrastructuur, dienstverlening) en maatregelen gericht op de informatiebehoefte van een organisatie.

4 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/04/bijlage-1-werkagenda-waardengedreven-digitaliseren>

1 Maatschappelijke opgave

AZ is het ministerie van de minister-president. Het ministerie houdt zich bezig met de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid en met overheidscommunicatie. De ontwikkeling van het regeringsbeleid is gebaat bij inzichten in ontwikkelingen en vraagstukken die op lange termijn de samenleving beïnvloeden. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) draagt hieraan bij en is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering. Het bureau van de WRR ondersteunt de Raad. Ook verzorgt het departement de voorlichting over het Koninklijk Huis. Een belangrijke taak is verder het faciliteren van de ministerraad en haar onderraden, inclusief het verwerken van alle (vaak vertrouwelijke) informatie die daarbij een rol speelt.

AZ heeft de Dienst Publiek en Communicatie (DPC) als uitvoeringsorganisatie. Naast het ondersteunen van de Rijksoverheid bij de communicatie met publiek en professionals, levert DPC 'gemeenschappelijke diensten'⁵ op het terrein van overheidscommunicatie. DPC bouwt en beheert een platform waar vele overheidswebsites gebruik van maken⁶. Ook is het nauw betrokken bij voorlichtingscampagnes.

De i-strategie van AZ en dit informatieplan hebben vooral betrekking op de optimale werking van de eigen primaire en ondersteunende processen.

Mede omdat veel informatie van de hele Rijksoverheid bij AZ samenkomt is een goede en betrouwbare informatievoorziening essentieel. Indirect levert AZ een bijdrage aan de bredere maatschappelijke opgaven van het Rijk. De grootste uitdaging daarbij is om bij een relatief klein ministerie met een eveneens kleine ICT- en IV-organisatie de medewerkers te voorzien van een moderne en betrouwbare werkplek, applicaties en informatiehuishouding⁷. De i-strategie van AZ en dit informatieplan vormen de basis om nu en in de toekomst invulling te geven aan deze uitdaging.

De Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren en de i-strategie Rijk bieden voor AZ goede aanknopingspunten voor het verbeteren van haar informatievoorziening en de digitalisering. Bij de uitwerking in dit informatieplan van de prioriteiten en plannen, wordt dan ook de relatie gelegd met de relevante onderwerpen uit de I-strategie Rijk en de Werkagenda.

⁵ Een gemeenschappelijke dienst bestaat uit diensten en producten waar andere onderdelen van de Rijksoverheid gebruik van kunnen maken. Dit levert onder meer kostenbesparingen op. Vaak worden ze aangeboden door Shared Service Organisaties (SSO's).

⁶ <https://www.platformrijksoverheidonline.nl/>

⁷ Informatiehuishouding betreft de opslag, het beheer en de verstrekking van gegevens binnen een organisatie.

2 Prioritaire doelstellingen

AZ geeft invulling aan alle thema's uit de i-strategie Rijk en verbindt daar waar van toepassing de waarden uit de Werkagenda. Dit doet het door zelf acties of projecten uit te voeren of door te participeren in Rijksbrede initiatieven. Daarbij zijn drie thema's voor AZ van bijzonder belang:

1. Versterken digitale weerbaarheid.
2. Bestendigen ICT-landschap.
3. De basis op orde met Informatiehuishouding.

2.1 Versterken digitale weerbaarheid

2.1.1 Visie en prioriteit

Bij AZ komt veel informatie samen. Als ministerie van de minister-president, coördinator van het algemeen regeringsbeleid, organisator van de ministerraad en voorlichter over het Koninklijk Huis beschikt AZ over veel gevoelige informatie, olopend van Departementaal Vertrouwelijk t/m STG Zeer Geheim⁸. Dat maakt AZ een aantrekkelijk doelwit voor digitale aanvallen van kwaadwillenden, criminelen en statelijke actoren. Deze dreiging neemt steeds verder toe, zoals ook benoemd in het Cybersecuritybeeld Nederland⁹. Dit vereist van AZ passende digitale weerbaarheid tegen deze dreigingen. Digitale weerbaarheid is daarom een **prioriteit binnen de i-strategie van AZ**. AZ wil en moet behoren tot de goed presterende ministeries op het gebied van informatiebeveiliging (IB) om haar kroonjuwelen¹⁰ optimaal te beschermen. Niet alleen in het Staatsgeheime domein maar ook in de Departementaal Vertrouwelijke omgevingen is weerbaarheid tegen statelijke actoren een vereiste. In de te nemen maatregelen wordt gezocht naar een optimale balans tussen veiligheid, weerbaarheid en werkbaarheid met aandacht voor privacy.

Om dit te bereiken moet er sprake zijn van een aantoonbaar volwassen AZ-organisatie. Hier wordt via thema 2 'Versterken Digitale Weerbaarheid' uit de i-strategie Rijk o.a. door de CIO AZ, als lid van de stuurgroep, departementaal en Rijksbreed op ingezet. Het gaat bij een volwassen organisatie nadrukkelijk niet alleen om de medewerkers op het gebied van IB, maar om (bewustwording en gedrag van) de gehele organisatie.

Er moet sprake zijn van helder en uitvoerbaar beleid, een goed en organisatiebreed gedragen vorm van risicomanagement¹¹ en de juiste instrumenten om dreigingen te detecteren en te weerstaan. Informatiesystemen, logging¹², de (crisis)organisatie en voorzieningen voor IT-continuïteit moeten op orde zijn om na een crisis zo snel mogelijk de informatievoorziening te herstellen.

Toezicht en goede rapportage aan en betrokkenheid van de ambtelijke top zorgen dat bestuur en het senior management op de hoogte is van de staat van de

⁸ Dit betreft de rubriceringsniveaus die binnen het Rijk worden gehanteerd. Een rubricering (zoals 'Departementaal Vertrouwelijk') is de aanduiding van de verwachte nadelige gevolgen aan de belangen van de Staat, van zijn bondgenoten of van één of meer ministeries als (een deel van) de informatie bekend wordt bij niet geautoriseerden. Zie ook <https://wetten.overheid.nl/BWBR0016435/2008-03-01>

⁹ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/cybersecuritybeeld-nederland>

¹⁰ Gegevens, documenten en registraties van Nationaal Belang.

¹¹ Risicomanagement betreft het identificeren en kwantificeren van risico's binnen een organisatie en het opstellen van maatregelen om deze risico's weg te nemen.

¹² Logging betreft het vastleggen van gebeurtenissen/handelingen in informatiesystemen.

informatiebeveiliging en inzicht heeft in de risico's voor de organisatie en het primaire proces, zodat hier actief op gestuurd kan worden.

2.1.2 *Beoogde resultaten*

Naast het voldoen aan wetgeving en kaders, zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)¹³, het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR)¹⁴, het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst Bijzondere Informatie (VIRBI)¹⁵ en de aankomende Netwerk- en Informatiebeveiligingsrichtlijn (NIB2) richt AZ zich op de volgende resultaten.

2.1.2.1 Bewustwording en gedrag

De medewerkers vormen een onmisbare schakel in de verdediging bij cyberdreigingen. Het is belangrijk dat medewerkers cyberdreigingen en risico's (her)kennen en weten hoe te handelen in geval van een incident. Het doel is de weerbaarheid van AZ te verhogen door het risicobewust handelen van medewerkers te bevorderen. En waarbij ze, liefst vanuit een intrinsieke motivatie, veilig en risicobewust gedrag vertonen in de omgang met informatie en voorzieningen.

AZ concretiseert dit als volgt:

- Ontwikkelen van een gedrags- en bewustwordingsprogramma op het gebied van informatie, fysieke beveiliging, privacy, integriteit en het omgaan met geclassificeerde en gerubriceerde informatie. Onderdeel daarvan is het ontwikkelen van een digitale leermodule. Speciale aandacht wordt daarbij gegeven aan medewerkers werkzaam in het Staatsgeheime domein.

2.1.2.2 Risicomanagement en maatregelen

Bij het verhogen van de digitale weerbaarheid is het van belang om te weten wat je kroonjuwelen zijn. Door inzicht te hebben in kwetsbaarheden, het dreigingslandschap¹⁶ in beeld te hebben en het kunnen detecteren van cyberdreigingen op alle plaatsen in de AZ-infrastructuur, wordt bepaald of er extra maatregelen nodig zijn om de risico's te beperken. Ook wil AZ zekerstellen dat ze adequaat kan reageren op cyberaanvallen en herstelplannen hebben na een aanval.

AZ concretiseert dit als volgt:

- Periodiek uitvoeren van Red Team oefeningen¹⁷.
- Aansluiten op dan wel inzetten van intelligente detectie, zoals de inmiddels gerealiseerde aansluiting op het Nationaal Detectie Netwerk (NDN)¹⁸.
- Realiseren van een adequate SOC en SIEM dienstverlening¹⁹.
- Verkennen van de mogelijkheden voor ondersteunende applicaties t.b.v. het Information Security Management System (ISMS)²⁰.

13 <https://www.bio-overheid.nl/>

14 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0022141/2007-07-01>

15 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0033507/2013-06-01>

16 Onder dreigingslandschap wordt hier verstaan het overzicht van alle mogelijke dreigingen voor digitale systemen.

17 Bij Red Team oefeningen wordt een cyberaanval op (onderdelen van) de organisatie gesimuleerd.

18 Het NCSC, de AIVD en de MIVD verzamelen informatie over cyberdreigingen en stellen die informatie beschikbaar via het NDN. Door hierop aan te sluiten krijgt (en levert) AZ snel informatie over mogelijke dreigingen. Zie ook <https://www.ncsc.nl/onderwerpen/nationaal-detectie-netwerk-ndn>

19 Een SIEM (Security Information & Event Management) is een informatiesysteem dat loggegevens van verschillende beveiligingsapplicaties verwerkt. Het maakt efficiëntere monitoring mogelijk. Een SOC (Security Operations Center) voert de daadwerkelijke monitoring uit (m.b.v. het SIEM) en reageert op (mogelijke) dreigingen.

20 Een ISMS betreft een continu verbeterproces met als doel informatie beter te beveiligen.

2.1.3 *Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren*
Deze prioriteiten en plannen hebben een relatie met het onderwerp 'Versterken Cybersecurity'.

2.2 Bestendigen ICT-landschap

2.2.1 *Visie en prioriteit*

AZ is naar verhouding een klein maar, gelet op de aard van haar taken (o.a. coördinerende taak bij het bewaken van de eenheid van regeringsbeleid, de ministerraad en de werkzaamheden van de minister-president) specifiek ministerie. Voor AZ, inclusief de uitvoeringsorganisatie en de organisaties waar AZ de dienstverlening voor levert, is het van belang dat het ICT-landschap op orde is en dat vernieuwing daarvan beheerst plaatsvindt. Zo bouwt en beheert DPC de informatiewebsite Rijksoverheid.nl en biedt het een platform voor vele overheidssites en is het nauw betrokken bij voorlichtingscampagnes.

Net als de overige primaire processen van AZ is DPC afhankelijk van het beschikbaar zijn van een stabiele en moderne infrastructuur en kantoorautomatisering. De organisatie moet continue informatie gestuurd²¹ kunnen werken; hetgeen eisen stelt aan de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en veiligheid van de digitale infrastructuur en kantoorautomatisering. AZ heeft dan ook met het programma AZ Next hierop ingezet (zie paragraaf 2.2.2.1).

Het vereenvoudigen en bestendigen (robuuster maken) maken van het ICT landschap en daarmee het borgen van de continuïteit van de organisatie is een **prioriteit binnen de i-strategie van AZ**. In 2027 beschikt AZ over een modern en blijvend actueel ICT-landschap. Waar mogelijk gebruikt AZ daarbij Rijksbrede producten en Shared Services, waar nodig implementeert en beheert AZ systemen zelf.

Uitgangspunt is dat AZ zoveel mogelijk aansluit bij interdepartementale afspraken en kaders. Projecten worden getoetst op kwaliteit, uitvoering en beheersing. Een belangrijk aandachtspunt vormt de beweging naar Cloudtoepassingen en het Rijks Cloudbeleid 2022. Voorwaarde is dat het gebruik van Cloud o.a. veilig gebeurt gezien het beveiligingsniveau dat voor AZ-informatie geldt.

2.2.2 *Beoogde resultaten*

Om in de toekomst een blijvend moderne infrastructuur en kantoorautomatisering te bieden is eerst een inhaalslag nodig. De plannen van AZ richten zich op *de basis op orde brengen* en *de basis op orde houden*. Waarbij activiteiten uit beide categorieën overigens parallel kunnen plaatsvinden.

2.2.2.1 Basis op orde brengen

Zowel infrastructuur als kantooromgeving zijn bij AZ aan vernieuwing toe.

AZ concretiseert dit als volgt:

- Programma AZ Next: AZ heeft een programma om de infrastructuur te moderniseren, de werkplek te vervangen en het Document Management Systeem te vernieuwen.
- AZ faseert verouderde systemen (legacy) uit en vervangt deze door moderne systemen.

²¹ Informatiegestuurd werken betreft het verzamelen, registreren en analyseren van data en het vervolgens toepassen van die informatie in besluitvormingsprocessen.

- Door het verbeteren van IT-continuïteit management²² wordt de informatievoorziening beter geborgd in geval van calamiteiten en crises.

2.2.2.2 Basis op orde houden

Enmaals gemoderniseerd is het belangrijk dat AZ haar omgeving actueel houdt.

AZ concretiseert dit als volgt:

- Invoering van integraal project portfolio management (PPM)²³, aan de hand van beschikbare Rijksbrede handreikingen.
- Inrichten van beter lifecyclemanagement²⁴, zodat infrastructuur en applicaties actueel blijven en ook in de toekomst op elkaar aangesloten kunnen worden.
- Opzetten van een Enterprise Architectuur. Het programma AZ Next verloopt vanuit een architectuurgedachte. AZ wil haar processen en daarbinnen gebruikte data beter in kaart hebben om vanuit die kennis de juiste applicaties en voorzieningen te bieden aan haar medewerkers.

2.2.3 Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren

Deze prioriteiten en plannen hebben een relatie met het onderwerp 'Versterken ICT-organisatie en -systemen van het Rijk'.

2.3 De basis op orde met Informatiehuishouding

2.3.1 Visie en prioriteit

Een goede informatiehuishouding is erop gericht om informatie vanaf creatie of ontvangst 'by design' duurzaam en toegankelijk te bewaren en (hierover) verantwoording te kunnen afleggen aan de Tweede Kamer, burgers en andere belanghebbenden via de Wet open overheid (Woo)²⁵. Ook het volgens de bepalingen van de archiefwet vernietigen of overbrengen van informatie naar het Nationaal Archief is van belang. Informatiehuishouding is essentieel voor iedere organisatie en ook een **prioriteit binnen de i-strategie van AZ**.

Om invulling te geven aan het Rijksbrede programma Open op Orde²⁶ is er sinds 2021 een eigen meerjarenplan voor de informatiehuishouding, met als belangrijkste resultaat dat AZ voldoet aan de departementale en interdepartementaal bepaalde criteria voor een succesvolle realisatie. Daarbij geldt dat AZ een eigen verantwoordelijkheid heeft om aan wet- en regelgeving te voldoen.

Een belangrijke pijler voor een blijvend goede informatiehuishouding is een gebruiksvriendelijk, snel en betrouwbaar Document Management Systeem (DMS). AZ is bezig haar DMS volledig te vernieuwen.

²² IT-continuity management betreft het voorbereiden van alle aspecten die nodig zijn voor het continueren, herstarten of herstellen van de IT-infrastructuur, informatiesystemen en applicaties.

²³ Project Portfolio Management betreft een besluitvormingsproces voor het identificeren, registreren en selecteren van uit te voeren projecten.

²⁴ Lifecyclemanagement betreft het beheer van de levensfasen van een applicatie, van de ontwikkelfase naar de productiefase tot aan de vernieuwings- of verwijderingsfase.

²⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-open-overheid-woo>

²⁶ <https://www.open-overheid.nl/over-open-overheid/open-op-orde>

2.3.2 *Beoogde resultaten*

2.3.2.1 **Introductie nieuw DMS en bewustwording**

Het introduceren van een nieuw DMS in een organisatie vergt grote inspanningen. Met het nieuwe DMS beoogt AZ meer grip op de informatiehuishouding te krijgen.

AZ concretiseert dit als volgt:

- Het opleiden van medewerkers in de nieuwe werkwijze die het DMS met zich meebrengt; want behalve een technische gaat het ook om een organisatorische vernieuwing.
- Bewustwordingsacties met als doel dat medewerkers weten hoe ze zelf beter kunnen bijdragen aan een goed informatiebeheer.

2.3.2.2 **Opstellen en implementeren van beleidskaders**

In 2024 zet AZ verdere stappen om beter aan (nieuwe) normen en kaders te voldoen.

AZ concretiseert dit als volgt:

- Beleid en werkwijze van AZ inrichten op de nieuwe Archiefwet²⁷, waaronder het opstellen en uitvoeren van beleid en processen voor chatarchivering en e-mail archivering. AZ is daarbij deels afhankelijk van interdepartementale besluitvorming en het beschikbaar komen van geschikte methoden.
- Invulling geven aan (gefaseerde) actieve openbaarmaking van informatiecategorieën volgens artikel 3.3 van de Woo.

2.3.3 *Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren*

Deze prioriteiten en plannen hebben een relatie met het onderwerp 'Verbeteren informatiehuishouding voor openbaarheid van bestuur'.

²⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/archieven/modernisering-archiefwet>

3 Uitdagingen bij realisatie van plannen

Uitdagingen en vraagstukken rond ICT en informatievoorziening worden steeds complexer en volgen elkaar snel op. Voor een kleine organisatie als AZ is het een grote uitdaging invulling te geven aan de verschillende thema's uit de i-strategie Rijk en de werkagenda. Het absorptievermogen van de AZ-organisatie is beperkt. AZ moet dan ook keuzes maken in wat mogelijk is en zich richten op de prioriteiten. De digitale transformatie zorgt voor aanpassing van processen en werkwijzen. Dit kost tijd en vergt soms een cultuurverandering. Daarbij komt dat de capaciteit (zowel kwalitatief als kwantitatief) beperkt is en (benodigde) expertise binnen AZ al jaren onder grote druk staat. Bij vertrek van medewerkers is vervanging, mede gelet op de krappe ICT-arbeidsmarkt, vaak niet snel gevonden.

Bovenstaande wordt versterkt door de aanstaande uithuizing van het ministerie naar een tijdelijke locatie, in verband met de verbouwing van het Binnenhof. Het verhuizen en grotendeels opnieuw inrichten van onder meer netwerken en infrastructuur legt een zware last op de al beperkte capaciteit.

Kortom: Beperkingen in capaciteit, expertise en absorptievermogen, aangevuld met een snel veranderde digitale wereld, zorgen dat AZ moet prioriteren dan wel plannen moet bijstellen. Dit vormt een risico voor de planning en uitvoering van het informatieplan.

4 Financiën

Inzicht bieden in de kosten van informatievoorziening is om diverse redenen een uitdaging. Naast klassieke ICT-projecten, waar de kosten over het algemeen goed in beeld zijn, is IV en ICT vaak vervlochten met projecten en initiatieven die niet vanuit 'I' geïnitieerd worden of waarvan het slechts een onderdeel is. Daarnaast gaat het in dit informatieplan om *plannen (c.q. beoogde resultaten)*, die nog nader uitgewerkt worden en waarvan nog niet altijd zeker is of, in welke vorm en wanneer ze concreet worden. De financiële consequenties zijn nog niet of niet volledig in beeld.

Vooralsnog wordt de financiële uitwerking van de in dit informatieplan gepresenteerde plannen gerealiseerd op de begroting van de Directie Bedrijfsvoering, waar de ICT-afdelingen deel van uitmaken. Dit geldt voor zowel project- als exploitatiekosten.

In overleg met interdepartementale partners wordt de komende jaren gewerkt aan het beter inzichtelijk krijgen van IV-kosten. Vooralsnog verwijzen we naar het jaarverslag van AZ, de Jaarverantwoording Bedrijfsvoering Rijk en de Rijksbrede beschouwing op de begrotingen voor digitalisering.